

Tirant lo Blanc

Joanot Martorell

Adaptació de Josep Palomero

ESGUARD
bromera

El nostre clàssic més universal
a l'abast de tots

I

L'intrèpid Guillem de Varoic

El rei àrab de les Canàries, un jove guerrer molt respectat anomenat Abraïm, va envair Anglaterra cap a l'any 1455 per rescabalar-se de les incursions dels corsaris anglesos en algunes de les seues possessions. Una nit desembarcà d'improvís a Southampton amb un exèrcit formidable.

El contundent atac dels sarraïns agafà de sorpresa l'inexpert rei Enric, el qual, després de resistir inútilment, ordenà alçar el campament i concentrar les tropes supervivents a Canterbury. Però vist que l'enemic s'havia apoderat també d'aquesta població, es traslladà a Londres com va poder. Quan la capital, assetjada i famèlica, estava a punt de caure, es veié forçat a retirar-se cap a les muntanyes de Gal·les. De camí, es va refugiar al castell de Warwick, una plaça forta molt ben proveïda on, de moment, semblava segur.

Es tenia el convenciment que el senyor del lloc, el valerós comte Guillem de Varoic, havia mort en el transcurs d'una expedició a Terra Santa. En realitat, va ser ell mateix qui va escampar aquesta falsa notícia per Venècia quan tornava de Jerusalem, on havia pelegrinat per expiar davant el Sant Sepulcre la gran quantitat de morts que havia ocasionat en combat.

Vestit amb hàbit de franciscà, en l'actualitat era un ermità que vivia a soles en un paratge del bosc dels vol-

tants de la seua antiga possessió. S'havia deixat créixer els cabells canosos i una espessa barba blanca li havia canviat la fesomia. S'alimentava sobretot d'herbes i, transformat de fet en una altra persona, ni tan sols la dona, la senyora del castell, era capaç de reconèixer-lo quan de tant en tant s'hi acostava a demanar almoïna. Havia tallat definitivament amb el passat.

El rei, preocupat per la contundència de l'enemic, no sabia què fer ni cap a on pegar. En un somni, una donzella celestial, que devia ser la mateixa Mare de Déu, li aconsellà que nomenara capità del seu exèrcit el primer vagabund que li demanara caritat. L'endemà, casualment, l'ermità anà a captar al castell que un dia va ser sa casa. El rei, que se'l va trobar de cara, li implorà que dirigira la resistència.

Guillem de Varoic va objectar que era un pobre vell ignorant i inepte, però el sobirà insistí tant que no tingué més remei que acceptar eixa difícil missió. Fins i tot el mateix rei, que era un jove malaltús i de complexió dèbil, tenia l'aprovació dels nobles per a abdicar en el nou capità a fi que poguera enfrontar-se en nom de la corona amb Abraïm, a qui vencé en combat singular.

Gràcies al seu valor i al domini que tenia de les tàctiques militars, el comte va guanyar la guerra, va expulsar d'Anglaterra els moros invasors i, davant de les insistent sospites de la comtessa, no tingué més remei que revelar a l'esposa qui era. Tots van celebrar el triomf i li imploraren que tornara a fer de senyor de Warwick.

Però ell renuncià tant a la corona com al principat de Gal·les que el rei li havia oferit a canvi. A pesar de les súpliques de la dona i de l'amor del fill, a qui el rei concedí

la major part de Cornualla i el nomenà conestable major del regne, el comte de Varoic es mantingué impertorbable. Al cap de cinc mesos de convivència familiar se'n va tornar definitivament al seu retir, on es dedicava a resar en una ermita apartada i a dur una vida contemplativa en contacte amb la natura. S'havia tornat un solitari a qui el món interessava ben poc.

Amb el país en pau, el rei d'Anglaterra va considerar que havia arribat el moment de formalitzar el matrimoni que tenia concertat amb una filla del rei de França, la bella infanta Margarida, de cutis tan blanc com la neu. A fi de celebrar com calia eixa unió, i també perquè els cavallers no s'emperesiren per falta d'entrenament militar quan no tenien ocasió de batallar, es va anunciar pels regnes cristians més acostats que a Londres s'havien preparat unes justes i uns tornejos extraordinaris. Es determinà que les festes duraren tot un any i un dia. Els que aspiraven a ser algú en el món de la cavalleria s'havien proposat assistir-hi perquè es tractava d'una oportunitat única de donar-se a conèixer.

Per això, un grup de trenta joves de diverses cases de senyoriu de Bretanya, a l'altra banda de la mar, s'havien posat en camí. Pretenien aprofitar l'ocasió per a lluir-se i que el rei els fera cavallers. Havien creuat el canal de la Mànega, i adelerats per arribar a temps, cavalcaven sense descans. Estaven rebentats i, com que eren forasters, no coneixien el país i es van desorientar. De fet, volent arribar a Londres, en realitat van fer cap a Warwick, bastant més al nord.

A pesar que formaven colla, un d'ells, que anava més endarrerit, s'adormí sobre el cavall i es rессagà. En conseqüència, el rossí s'apartà de la resta d'haques, abandonà el

camí reial, s'extravià, va entrar per una senda i anà a eixir al paratge on, vora una exuberant font d'aigua fresca, vivia retirat en una ermita l'antic comte, que en aquell moment s'entretenia rellegint un prestigiós tractat sobre la cavalleria que sabia pràcticament de memòria, titulat *Arbre de batalles*.

L'animal, fatigat, quan veié l'aigua tingué deler de beure i refrescar-se. Pegà collades, estirà el ramal i, en notar les regnes tenses, el genet es va despertar. De sobte es va trobar cara a cara amb aquell venerable ancià. Baixà tot seguit del cavall i, confiat en el seu aspecte bondadós, el va saludar reverentment. Mentre el cavall pasturava, l'ermità, encuriós per la inesperada visita d'un jove tan ben educat, el va invitar a seure al seu costat sobre l'herba fresca i li va preguntar qui era, d'on venia i a on anava.

—Sóc Tirant lo Blanc, del castell de Roca Salada —respongué el foraster, orgullós del seu llinatge bretó. Però com que eixe nom, a l'altre no li deia res, li hagué de fer tota l'explicació:— Ja sé que pot semblar un nom estrany però és degut, venerable ancià, al fet que mon pare és marqués de Tirània, una regió continental situada davant de la costa d'Anglaterra. A ma mare li diuen Blanca i és filla del duc de Bretanya, senyor del país. Vinc de la cort de París i em dirigisc amb uns companys a Londres, on desitge ser armat cavaller. Però es veu que m'he perdut i, francament, no sé on pare. I si he de ser-vos sincer —afegí, locuaç—, tampoc no tinc ni idea de què hauré de fer perquè m'accepten en l'orde de cavalleria. Però per damunt de tot vull ser cavaller, per això he vingut de tan lluny.

—Hauràs de madurar encara molt, jove —li contestà l'ermità visiblement incòmode quan el donzell hagué aca-

bat de parlar—. Fa la impressió que t'has deixat enlluernar pel luxe i la fama dels grans cavallers. Però, com pretens arribar a ser-ho sense conèixer què significa la cavalleria ni quines són les exigències de tan sagrada condició? Tot el que necessites saber —manifestà el comte de Varoic començant a instruir-lo— està arreplegat en aquest llibre que de tant en tant repasse perquè fa cinquanta anys, t'ho cregues o no, jo mateix vaig ser adobat cavaller després d'una batalla campal a l'Àfrica, de la qual encara no comprenc com vaig eixir viu.

Tirant es va alegrar enormement d'haver trobat, sense proposar-s'ho, el mestre adequat i pregà al venerable ancià que li ensenyara les peculiaritats de la regla de la cavalleria de què tant anhelava formar part.

—No ho creureu —li comentà sincerament—, però ni en la cort de l'emperador, ni en la del rei de França, ni en la de Castella, ni en la d'Aragó, he conegut mai a ningú que, com vós, parle amb tant d'apassionament i respecte de l'orde de cavalleria.

L'ermità, que va captar la predisposició del jove bre-tó, s'armà de paciència i obrí el llibre pel capítol en què figurava com i per què es va crear l'orde de cavalleria i li'n llegí els fragments més instructius. També el va il·lustrar amb paràboles i al·legories sobre el significat de les armes i les peces de l'armadura. Li parlà dels famosos herois de la història i li contà les aventures dels cavallers contemporanis més famosos.

A més, perquè no al·legara mai engany, li va detallar com s'efectuava la degradació i l'expulsió de l'orde dels covards i traïdors, als quals, o bé se'ls condemnava a cadena perpètua, o se'ls aplicava sense pietat la pena de mort.

Tirant, a mesura que l'escoltava, es feia càrrec de la importància i la responsabilitat que comportava ser cavaller, cosa en què fins ara no havia caigut. Cada vegada més interessat, aprofità un moment en què la conversa decaigué i es va prendre la llibertat de preguntar a l'ermità pel cas concret de Guillem de Varoic.

El comte, sense donar-se a conèixer, li referí en què van consistir els seus fets més extraordinaris, dels quals Tirant ja havia sentit parlar perquè s'havien fet cèlebres i eren motiu d'admiració entre els joves amb pretensions.

Van passar el dia raonant i s'havia fet tard. L'ermità, que volia evitar que el donzell es perdera una altra vegada, s'adonà que el jove havia après bé la lliçó i va considerar que era hora de retirar-se. Tirant estava tan convençut de la nova responsabilitat que pretenia assolir, que premonitòriament exclamà:

—Tinc vint anys però no m'importaria morir per haver servit i defés amb totes les meues forces l'orde de cavalleria!

Abans d'indicar-li el camí de Londres, on per tal d'inscriure's en els combats els aspirants a cavaller havien de presentar-se uns dies abans de Sant Joan, precedint l'arribada de França de la reina, Guillem de Varoic li va fer un regal extraordinari: el seu llibre predilecte. Li assegurà que no li importaria que l'ensenyara al mateix rei, així com a tots els cavallers que sentiren curiositat per fullejar-lo, bé que foren anglesos o estrangers, perquè per damunt de tot desitjava que es coneguera l'essència de la veritable cavalleria.

A canvi li demanà que, quan al cap d'un any tornara cap a casa, es desviara per visitar-lo i contar-li com li havia

anat. Ja dalt del cavall, Tirant, que no amollava el llibre, es girà per preguntar-li:

—Si algú vol saber qui me l'ha donat, de qui diré que és?

—Teu! —va exclamar l'ermità sense pensar-ho, perquè volia mantenir l'anonimat costara el que costara. Però de sobte recapacità i afegí:— També pots dir que te l'ha donat aquell que ha amat i honrat més que ningú del món l'orde de cavalleria.

I amb aquesta resposta, adequada per al vell, però que un dia també es podria aplicar al jove, se separaren de moment el mestre i l'aprenent.

II

El primer cavaller

Tal com havia promés, al cap d'un any, complides les festes, de camí cap a casa, Tirant s'acostà de nou a Warwick amb els companys i criats per visitar i honrar l'ermità a qui estava tan agraït. El solitari ancià, que s'alegrà enormement de veure'l, va mostrar un gran interès per saber com havien anat les coses per la cort, quin dels aspirants a cavaller ho havia aconseguit i qui de tots havia sigut el millor.

Tirant féu una relació del cerimonial cortesà que impressionà vivament l'antic comte de Varoic, en especial quan li va referir amb tota classe de detalls en què havia consistit la representació, al mig del camp, del castell de l'amor, la porta del qual obrí jocosament la mateixa reina enmig d'una explosió de focs d'artifici.

Però en relació a la segona pregunta, Tirant, en canvi, es féu el despistat i l'ermità li hagué de repetir un parell de vegades que sentia una gran curiositat per saber quin cavaller havia merescut el màxim honor entre tots els contendents.

Tirant, pudorós, abaixà la vista i s'apartà sense contestar. Va manar als criats que descarregaren, que pararen les tendes de campanya i que amaniren el sopar, ja que de sobte havia determinat quedar-se alguns dies en aquella partida fent companyia al vell.

Llavors el més amic de la colla, el seu cosí Diafebus de Muntalt, que ja no podia aguantar-se més, prengué la paraula i va informar l'ermità que portava un document del mateix rei, signat a més per tots els jutges, reis d'armes, oficials i grans senyors de la cort, així com per vint-i-cinc notaris, en què es declarava a tot el món que el vencedor absolut dels tornejos de Londres havia sigut Tirant lo Blanc.

L'ermità, en sentir aquesta novetat, es posà molt content i en desitjà conèixer tota classe de detalls. Diafebus, que era un bon conversador i sentia gran admiració pel cosí, es va esplaïar:

—A l'hora de fer-lo cavaller el vam acompanyar al cadafal que presidia el mateix rei. La porta estava tancada i vam tocar. Els reis d'armes, com a oficials encarregats precisament de regular els combats entre cavallers, ens van preguntar formalment què volíem. Vam contestar que presentàvem un gentilhome que mereixia rebre l'orde de cavalleria. Ens van obrir, passàrem i vam pujar l'escala. Allò s'omplí de gent. Feren seure Tirant en una trona de plata massissa coberta amb un drap de color verd. Seguint el reglament, l'exploraren per si presentava alguna incapacitat. Estava sa com un peix.

»Llavors l'arquebisbe, amb el missal obert, li preguntà si jurava sobre els evangelis guardar fidelitat al rei d'Anglaterra i si es comprometia a defensar tota classe de dones i donzelles que li demanaren auxili, tant si eren fadrines com si es tractava de viudes o casades, òrfenes o separades, amb el benentès que, si calia, havia de lluitar per elles fins a la mort. Era un moment molt emotiu i no se sentia volar ni una mosca. Tirant ho jurà sense vacil·lar. Tot seguit un

parell d'homes majors, de gran senyoriu, el dugueren a on estava el rei, el qual li posà l'espasa sobre el cap i proclamà: «Que Déu i sant Jordi et facen bon cavaller» i, tal com pertoca, el besà a la boca.

»Després –prosseguí Diafebus, aprofitant l'interés de l'ermità– es van presentar set donzelles vestides de blanc que, com a símbol dels set gojos de la Mare de Déu, li cenyiren l'espasa. A continuació, quatre cavallers de gran dignitat, en representació dels evangelistes, li calçaren els esperons. Tot seguit la reina l'agafà del braç, l'acompanyà a la tarima, li indicà que s'asseguera entre ella i el rei i els serviren un bon dinar mentre nosaltres miràvem. Teniu en compte que Tirant va ser el primer donzell dels tornejos a qui el rei va armar cavaller.

–Etic impressionat –manifestà el comte ermità, a qui l'explicació de Diafebus havia recordat moments molt grats. I, delerós de saber més coses, insistí:– Conta'm totes les proeses que el teu amic ha fet a Londres.

Diafebus no es va fer pregar:

–L'endemà Tirant combaté per primera vegada a cavall contra un espontani que li féu només una ferida superficial en el coll gràcies al fet que la seua llança es va trencar; si no, l'hauria mort. Però els van donar llances noves i, en un segon encontre, Tirant el traspassà per davall de l'aixella de costat a costat.

»Al cap d'uns dies, quan ja tenia el coll curat, armat amb atxa, espasa i daga, es va enfrontar a peu amb el senyor de Muntalt, de qui s'havia comentat que anys arrere l'havia fet cavaller el mateix comte de Varoic. Els sobirans van presidir el duel, que va durar molt. Com és costum,

quan van entrar en la lliça, els heraldis van recordar al públic que estava prohibit parlar, tossir o assenyalar sota pena de mort.

»Quan l'altre es va debilitar —seguí referint Diafebus—, Tirant agafà l'atxa, li ventà un colp al cap que el deixà atarantat i, una vegada en terra, li tallà les corretges del casc i oferí perdonar-li la vida si es rendia. Però ell va preferir morir amb honor abans que passar la vida avergonyit. Llavors Tirant no tingué més remei que matar-lo. Li clavà la daga a l'ull amb tanta força que li va travessar el bacinet, i la punta, enmig d'una taca de sang, li va eixir pel bescoll.

»Però l'afer més distret, venerable senyor, va succeir uns dies després. Els reis, molt ben acompanyats, havien assistit a una festa campestre. Tirant es va fixar en Agnès, una bellíssima dama parenta de la reina, filla del duc de Berrí, de qui es deia que era molt despresa. Tant, que Tirant s'atreví a sol·licitar-li un fermall que li cenyia l'escot i ella, que també devia admirar-lo, va consentir que li'l llevava ell mateix i que el lluïra en el bonet.

»Volent o sense voler —continuà Diafebus, encara emocionat—, mentre li'l despassava, Tirant li va tocar els pits i ella, com a bona francesa, no en va fer ni alt ni baix. Però l'endemà es va presentar un noble admirador seu, el senyor de Vilesermes, amo de trenta-set castells, el qual li va reclamar la joia de qui, va dir, que considerava que era la seua dama. Tirant es va negar en redó a donar-li el fermall i el va qualificar d'arrogant. L'altre, que era molt atrevit, no es va fer arrere i li'l va voler arrancar d'una sarpada. S'armà una disputa, la cosa passà a majors, els dos bàndols ens vam embolicar i en un punt va haver-hi dotze morts escampats

per terra. Amb que us diga que només vam parar quan la mateixa reina va ordenar despartir-nos!

»Tres dies després, eixe senyor francès tan ofès envià a Tirant una lletra de batalla en què el desafiava a mort. Tirant acceptà també per carta i, a través d'un rei d'armes anomenat Jerusalem, es concertaren les condicions del duel que, encara que pogueren paréixer estrafolàries, de fet eren d'una crueltat inhumana, ja que van acordar barallar-se fins a la mort vestits només amb una fina camisa de tela de França, protegir-se amb un inútil escut de paper, dur al cap una simple garlanda de flors i lluitar amb coltellines genoveses molt esmolades, de dos pams i mig de llargària. De bon matí, mentre el rei i la reina, acompanyats de dames i cavallers, oïen missa, jo entre ells, els contrincants es van internar en secret en una clariana del bosc.

»Diuen que no hi va haver manera de conciliar-los, i quan el jutge va donar llicència perquè començara eixa batalla perillosa, es van repartir tantes ganivetades a tort i a dret com a homes rabiosos, que es van omplir de sang fins a les celles. Quan ja no podien més, Tirant, mig mort per les greus ferides que havia rebut, va tenir l'encert de clavar a l'altre la punta de la coltellina al mig del cor. Quan vam eixir de missa i vam saber el que havia passat, ens hi vam acostar de pressa. Tirant, llarg estés, encara tenia els ulls oberts. Els companys del senyor de Vileserves, en veure'l mort, van voler rematar Tirant perquè era un duel privat i no un combat formal, però nosaltres vam fer un cercle al voltant del nostre amic malferit, que més prompte semblava un moribund, i el vam protegir molt bé. Així i tot, algun bon tirador dels altres encara va encertar a clavar-li una fletxa en una cama.

»En això acudiren el rei i la reina, més tota la gent que havia eixit de missa, entre els quals es trobava la bella Agnès, per qui ambdós s'havien volgut matar. La jove es va llevar el mantell, el va estendre en terra perquè posàrem damunt el cos refredat de Tirant i va pregar a les seues donzelles que el taparen amb les capes, cosa que li va parar un poc l'hemorràgia, el va fer entrar en calor i així va reviscolar. El senyor de Vilesermes fou enterrat amb tota solemnitat en un sepulcre de l'església de Sant Jordi, patró de la cavalleria, i el rei el proclamà bon cavaller i màrtir d'armes, mentre que Tirant fou considerat just vencedor. No cal que us diga que la bella Agnès estava molt afectada pel mal que sense voler havia causat.

El silenci de l'ermità mentre havia escoltat el relat de Diafebus, en contra del que el jove sospitava, no era senyal d'aprovació. De fet, quan pogué ficar cullerada ho féu per manifestar la seua estranyesa pel que acabava de sentir:

—Fa una estona, quan m'havies referit que Tirant havia estat proclamat el millor cavaller del món, m'havia posat molt content. Però si durant tot un any només ha vençut tres contrincants, m'hauré de fer el compte que, més que per mèrits propis, ha destacat tant perquè els rivals no eren competents.

Diafebus l'interrompé:

—No penseu això. Deixeu-me continuar i veureu. Tirant estigué convalescent dos mesos. Quan ja s'havia restablert, un bon dia anà a emprovar-se un vestit luxós que li brodaven en una orfebreria, al costat del casalici on s'hostatjava el príncep de Gal·les. S'havia donat el cas que el rei, en companyia de la reina, havia anat a visitar eixe dia el seu

parent i amic, que feia poc que havia arribat a Londres. Un dels gossos de presa del príncep, que, com a bon caçador, sempre en du darrere, s'escapà i, considerant-se l'amo del carrer, lladrava amb tanta força que feia por. No hi havia manera d'arrimar-se ni de lligar-lo curt. Tota la gent s'havia amagat dins de casa acovardida. Quan el gos va veure el cavall de Tirant al mig del carrer, se li tirà a les potes i tractà de mossegar-lo.

»Tirant descavalcà i desembainà, però l'alà es féu arrere. Llavors el meu amic prosseguí el camí sense fer-ne cas, però al cap de vint passes ja el tenia una altra volta damunt. Tornà a baixar del cavall amb l'espasa a la mà i l'animal no se li acostà. Comprengué llavors que ho feia per respecte a l'espasa i volgué vèncer-lo d'igual a igual. Llançà l'arma lluny i aleshores aquella fera, que pareixia un diable, se li abalançà i durant mitja hora es produí una baralla de final imprevisible entre l'home i la bèstia, que guanyà Tirant perquè per fi pogué clavar-li un mos a la galta, posar-li les mans al coll i ofegar-lo.

»En veure el desenllaç, la gent s'atreví a eixir de casa. Dugueren Tirant on s'hostatjava el príncep de Gal·les i el seu metge el curà mentre la reina, apiadant-se'n, li deia que encara no havia eixit d'un mal i ja havia caigut en un altre. Els jutges que acompanyaven el rei ho havien presenciats tot des del balcó i sentenciaren que aquella victòria, obtinguda sense armes, equivalia a haver guanyat un cavaller en combat singular.

»Al cap d'unes setmanes —continuà Diafebus—, un bon dia ens sorprengué veure quatre majestuosos tendes de campanya envoltades per molts altres tendals que algú

havia parat sigil·losament la nit anterior. El rei ordenà a Jerusalem, de qui ja us he parlat, que indagara de què es tractava. Quan va tornar, l'enviat no tenia prou paraules per a explicar l'esplendor i l'opulència que havia vist en aquelles tendes amb l'interior decorat amb teles de seda, teixits de setí i brodats d'orfebreria, que un escuder li havia mostrat molt cortesament.

»El que més el va impressionar, a banda d'una taula parada amb una preciosa vaixel·la d'or i plata plena d'opí-pares viandes, va ser que tot estava repetit quatre vegades: els cavalls sicilians, els arnesos daurats i les espases lluentes. A més hi havia, cosa que li va fer molta por, quatre grans lleons que duïen una corona d'or al cap i que, a pesar del seu aspecte ferotge, estaven domesticats, perquè feien cas d'un patge jovenet.

»L'endemà es van presentar davant del rei quatre cavallers ricament vestits que no solament devien ser sords i muts, perquè no van piular, sinó que pareixien fantasmes, per tal com duïen la cara tapada amb un passamuntanyes i el cap cobert amb capells de palla folrats amb làmines d'or. I, cosa singular, davant de tots es van valdre dels seus lleons com si foren gossets, perquè els van posar un escrit a la boca en què van donar a conèixer al rei les seues intencions, amb gran esglai de la reina i les dames quan les feres van passar pel seu costat. Ja podeu suposar que l'únic que volien era combatre a mort amb el cavaller que s'atrevira a deixar les seues armes al costat de cada un dels quatre escuts d'ells, anomenats respectivament Amor, Honor, Valor i Menysvaler.

»En un arravatament, virtuós ancià, Tirant, sense dir-nos res, va cometre la temeritat d'acceptar ell sol els quatre

combats, per la qual cosa va manar que li pintaren d'amagatons quatre escuts diferents, més quatre banderes amb les armes de son pare, de sa mare, de l'avi i de l'àvia. Ni tan sols nosaltres sabíem que eixos quatre quarters pertanyien tots a la seua família. Per tant, tampoc el rei no es va estranyar quan va sentir que desfilaven les trompetes de la comitiva i, en voler saber què passava, Tirant li va demanar permís per a deixar eixos quatre escuts al costat dels altres dels cavallers emmascarats valent-se d'unes atractives donzelles.

»La bella Agnès, que pareixia recuperada del disgust per la brega que havia provocat el seu fermall, tocà l'escut d'Amor. Guiumar, la filla del comte de Flandes, tocà el de Valor. Cassandra, filla del duc de Provença, el de Menysvaler. I la Bellasenspar, filla del duc d'Anjou, el d'Honor. Molts dels cavallers presents es van disgustar amb Tirant perquè consideraren que, en nom d'altres, s'havia precipitat i els havia privat de combatre.

»Així fou com en cada una de les quatre batalles que vam presenciar es van enfrontar dos rivals desconeguts per al públic, perquè els huit contrincants van mantenir tot-hora la cara tapada. Que el nostre amic era sempre un dels dos cavallers només ho sabíem tres persones. En el primer combat, Tirant, amb el blasó de l'àvia, va vèncer el cavaller de l'escut d'Amor, que va morir amb un braç desfet. Els altres tres van acudir al soterrar vestits de roig per donar a entendre la gran voluntat que tenien de venjar el company.

»A la setmana següent va caure el segon, el cavaller de l'escut d'Honor, a qui Tirant, que en aquesta ocasió defenia les armes de l'avi, en l'onzena carrera el traspassà amb la llança. En el tercer combat, el cavaller de l'escut de

Valor s'embolicà volent embainar l'espasa després d'haver-la usada i pretengué, com el seu rival, lluitar amb l'atxa. Però s'encantà un moment buscant-la i Tirant aprofità per a ventar-li uns quants cops al cap amb el martell, l'últim dels quals, pegat amb tota l'ànima, li afonà el casc i li rebentà el cervell, que li eixí pels ulls. L'últim combat, amb el cavaller de l'escut de Menysvaler, fou el més emocionant. Després d'usar les atxes combateren amb les espases, i quan més cansats estaven, abraçats l'un a l'altre, van tirar mà de les dagues i, a rebolcons, es van ferir tantes vegades com van poder fins que Tirant se li va apoderar i el va matar.